tussen Duin & Dijk

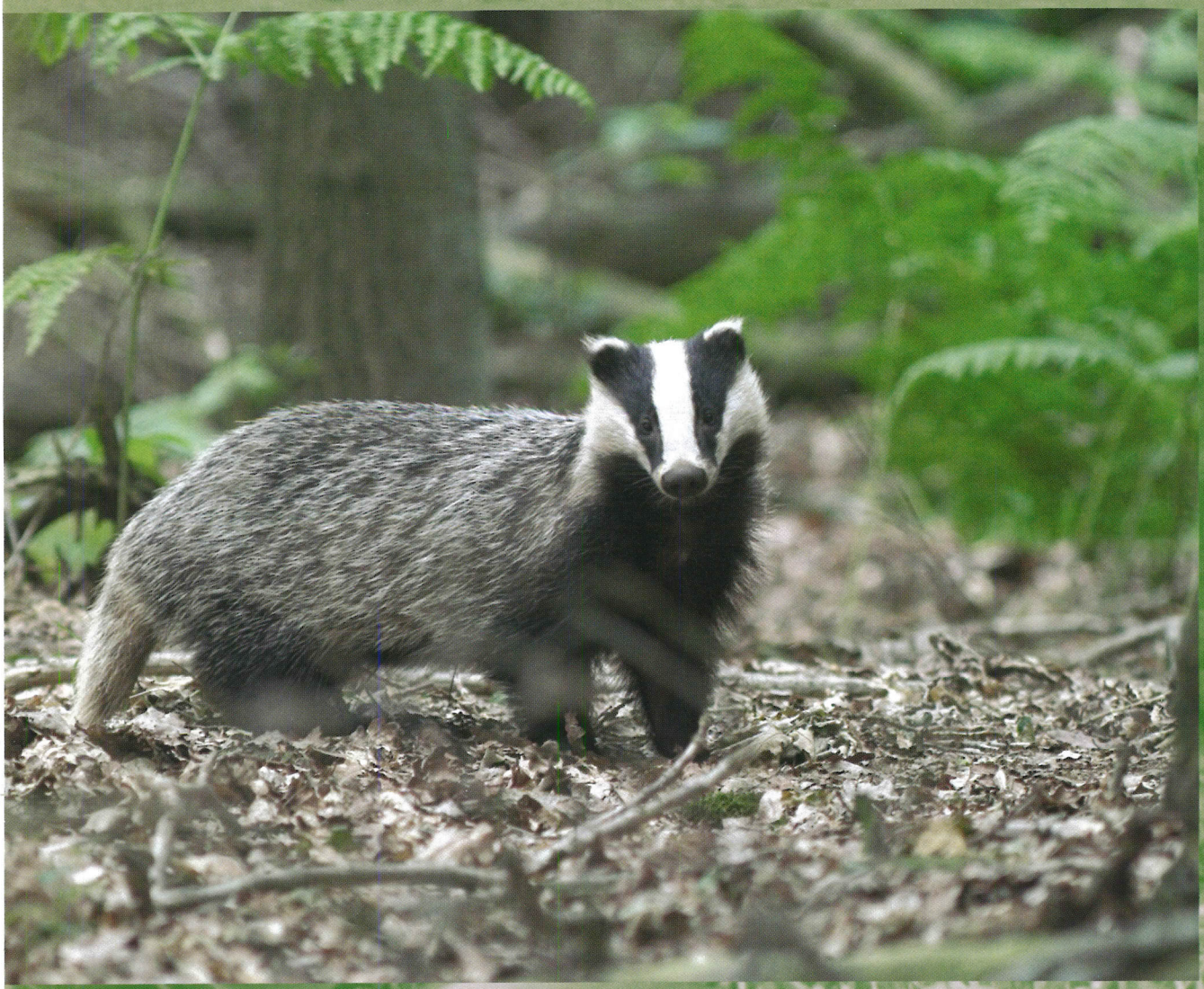

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 6 3 2007

David Tempelman

Natuur in de stad: watermijten bij Japanse makaken

Natuur is overal. In de vijver rond het verblijf van de Japanse makaken in de dierentuin Artis ontdekte de auteur veel watermijten. Over deze beestjes en ander grut gaat dit artikel over de natuur in de stad.

Er zijn in Nederland ongeveer 250 soorten watermijten. Het zijn onderwaterspinnetjes met een ingewikkelde levenscyclus. Zo leggen vrouwtjes van het geslacht *Piona* eitjes, die als larven uitkomen. Deze larven leven parasitair: Ze hechten zich aan poten of vleugels van volwassen waterinsecten. Die hebben er meestal niet zoveel last van. Soms zie je wel eens libellen met rode bolletjes aan de basis van hun vleugels: dat zijn larven van watermijten. Aangezien libellen goed kunnen vliegen maken de watermijtlarfjes wel eens een uitstapje naar een andere poel. Na enige tijd zijn ze groot genoeg. Ze laten de gastheer los en beginnen met hun volgende levensfase, die van vrij rondzwemmende nimf. Na enige tijd wordt de nimf volwassen en is de cyclus rond.

Watermijt. Foto: Ton van Haaren (Grontmij/Aquasense).

De apenrots in Artis. Foto: David Tempelman.

De ecologische verschillen tussen de soorten zijn groot. Dus, mijten zijn de moeite waard! Helaas, als je als natuurliefhebber op pad bent, zie je ze meestal niet. Hoewel...op een mooie dag zat ik bij de vijver van de Japanse makaken in Artis en zag allerlei beestjes in het water rondzwemmen. Vooral veel watervlooien, maar ook: watermijten. De hele vijver zat er vol mee! Overal kon je, als je goed keek, bloedrode, slechts enkele millimeters grote bolletjes zien bewegen. Verder stikte het er van de puntige blaashorenslakjes *(Physella acuta)* en zwom er hier en daar een wants. Wat een interessante vijver, welke watermijtensoort zit hier?

Een week later was ik weer in Artis, nu met appelmoeszeef, plastic bakje, pipet en pincet. Snel een dierverzorgster gezocht. Die was verrast over de aanwezigheid van wantsen en mijten in haar vijver ('nog nooit van gehoord'). Ze vertelde dat er in de vijver alleen kraanwater was gedaan en watervlooien om de algen in de vijver te onderdrukken. Ik mocht scheppen en kreeg al gauw wat mijten te pakken. De wantsen bleken de 'gewone sigaar' *(Sigara striata)* te betreffen, onze algemeenste duikerwants. Er zwommen ook talrijke jonkies. Verrassend vond ik ook dat er een paar larven van de kleine roodoogjuffer tussen de draadalgen zaten.

De watermijten behoorden allemaal tot *Piona carnea*, een typische pioniersoort. Ze zijn te vinden in nieuw gegraven duinpoelen, drinkpoelen en vijvers. De waterkwaliteit is er meestal prima: schoon en niet te voedselrijk. In dat soort wateren komen meestal wel meer soorten voor. In Artis zat er maar één soort mijt, maar die massaal. Zoiets kom je niet vaak tegen. Het moet met het compleet ontbreken van structuur te maken hebben; de vijver is een betonnen bak zonder veel micromilieu's. Het water mag dan fris en helder zijn, veel diersoorten kun je hier niet verwachten. De gewone sigaar, kleine roodoogjuffer, puntige blaashoren en de 'vijver-Piona' behoren dus tot de schaarse soorten waterbeestjes die daar kunnen gedijen. In de makakenvijver parasiteren de vijver-Piona's wellicht op de daar talrijk voorkomende gewone sigaar. Leuk, voor een zondagmiddag in de dierentuin!

David Tempelman
e-mail: David020nl@yahoo.com